

WWJMRD2022; 8(02):106-108

www.wwjmr.com

International Journal

Peer Reviewed Journal

Refereed Journal

Indexed Journal

Impact Factor SJIF 2017:
5.182 2018: 5.51, (ISI) 2020-
2021: 1.361

E-ISSN: 2454-6615

DOI: 10.17605/OSF.IO/FNPG2

Sajad Zahoor

Contractual lecturer, Higher
Education Department J&K
India.

Progressive Poets of Kashmiri Language

Sajad Zahoor

Abstract

Lal Ded and Sheikh ul Alama (R.A) laid foundation of Kashmiri poetry. Their vaakh and shrufs are considered as the first chapter in kashmiri poetry. From 14th century to last decade of 19th century the main theme of Kashmiri poetry was primarily mystic, divine and spiritual. It was Mehjoor, also known as the national poet of Kashmir, who introduced modernism element in kashmiri poetry. Although he was not directly associated with progressive movement but he sang some songs like grees kour (peasant girl) which was the first such experiment in kashmiri poetry. Mehjoor's junior contemporary Abdul Ahad Azad is the first name among the contemporaries of Mehjoor who contributed a lot to kashmiri progressive poetry. Different shades of progressive writing are found in Azad's poetry. According to Prof Shafi Shauq he was the chief founder of kashmiri progressive movement. Azad described the miserable conditions of the peasants of Kashmir in his poetry. His poems like Daryaav(river), inqilaab(revolution) are examples in which he vividly portrayed the life of common people facing oppression, hunger and poverty. His works influenced the younger poets and a galaxy of younger poets came forward and associated themselves with progressive movement. Younger poets like Abdul Sataraasi, Gh Hassan Beig Arif, Dina Nath Nadim, Rahman Rahi, Amin kamil etc are notable names who took kashmiri progressive writing to new heights.

Keywords: Mehjoor, Azad, Nadim, Progressive poetry, Peasants.

ترقی پسند دورکی کاشر شاعر

یہ چھے مانزہ تھے زانمڑ کتھے ز کاشر شاعری ہند ابتدا چھے لل دید تھے شیخ العالم سند پیٹھے ماننے یوان تمہ برونبہ تھے یودوے تحقیق مطابق کینٹن شاعرن ہند شاعری نمونہ میلان چھے البتہ یموو دیوو شاعرو بخش کاشر شاعری نوو روح یمن دون پایہ بڈین شاعرن پتھ سپد وبمہ صدی ہندس آغازس تمام کاشر زبان تھے ادبیں شاعرن ہند اکھے بوڈ کاروان نصیب ہمن صوفی شاعر یا سری شاعر ناو دتھے بیکویتین روزیہ کتھے وننی مناسب ز شاعری پرکھاونہ وزچھے چیز مد نظر تھاونی پیوان اکھے شاعری ہنز بیت تھے امیک موضع عیبلہ اسی لل دید تھے شیخ العالم سنز شاعری پیٹھے وبمہ صدی ہند اغاز چھ شاعری گن نظر تراوان چھ اسے چھ ننان ز اگرچھ بیت رنگی مختلف تجربہ کرنہ آئے مگر موضوع رنگ بیلہ اتھ گلہم شاعری سام بیوان چھ(کینٹن شاعرن ہند کلام اوکطرف تراوته) چھے کنی یعنی امہ شاعری ہند مژ چھ تصوف تھے سریت۔

وبمہ صدی ہنز آغاچھ شاعری کن نظر تراوته چھے یہ کتھے واشگاف سپدان زاوتم چھ شاعری منز یس لول ورتاونہ یوان اوس سہ اوس حقیقی عاشق اوس زمینی تھے معشوق اوس بالا فطری اتھ شاعری منز اس خالص تصوف تھے سری رموزن ہنز عکاسی سپدان مگرو وبمہ صدی ہندس آغازس منز آیہ کاشر شاعری ہندس موضوع عس منز تبدیلی تھے اتھ پیٹھے سپد کاشر نو شاعری ہند باب شروع وون

Correspondence:

Sajad Zahoor

Contractual lecturer, Higher
Education Department J&K
India.

روز نه شاعری بالا فطری کردارن، تصوف ته سریت
کین موزن تامے یوت محدود بلکه بیژن شاعری
سماجی زندگی نکھ بین یه تبدیلی آیه نه ہنگه ته منگ
بلکه سپدی اته کینہ وجوبات اسے چھن ونکین تم
وجوباتن بند تفصیل سان کته کرنی بلکه کرو کم کاسه
زان-اکھه یه ز عالمی سوہرس پیٹھے اس لوکو
سامراجس ته جاگیردارانه نظامس خلاف آواز ٹلن
بیژمژ، مارکسی فلسفن اوس سارسے دنیاپس پیٹھے اثر
تراؤن یبوت مت ته یه آیه اکھ تحریک رنگ برونه
کن یم سارسے دنیپکس ادبی پیٹھے اثر تروو ته روئی
زبان ہندیو شاعرو ته ادیبو دڑ اته فلسفس پنین ادب
پارن منز جائے یمیک یه نتیجہ دراو ز شخصی
راجس خلاف سپز اواز بلند ته عوامی لوکن یا ونو
محنت کش لوکن ہنز حکومت آیه بارسیں امہ علاو
سپد عالمی سطہس پیٹھے بییه ته کینہ سیاسی وجوبات
رونما یمو ست عالمی ادب متاثر سپد یمن منز
متاثر سپد progressive movement اکھ تحریک ته
اس. اسے چھن ونکیس یه تحریک ویژہناون تکیاز اته
پیٹھے کتابن ہنز کتابه لیکھنے آمڑ البتہ ونو یتے ز امیک
آغاز سپد گوڈ روپس منز ته امیک منشور اوس
جاگیردارانه نظامس خلاف بغاوت یمیک نتیجہ یہ
دراو ز عالمی ادب سپد امہ ست اثر انداز ته علمی
ادیبو ته شاعر و ویژہناو تمے موضوع یم اته
منشورس تحت وننه آمت اس- عالمی ادبیں سنت سپد
ہندوستانی امہ تحریک نش متاثر ته یته کن گے
1935 منز اردو ادیبن ذریعہ ته ترقی پسند تحریک
شروع ته ا تھ متعلق سپز گوڈنج کانفرنس 1936 ہنز
لکھنؤپس منز منعد یمچ صدارت ته دورک بہلہ پایہ
ادیب پریم چدن کر نتیجہ دراو امہ تحریک بدلو
شاعرن ته ادیبن ہند ذہن پروفیسر حامدی کشمیری
چھ لیکھان ہے

امہ تحریکہ ہند یہ دیت پیکھ نہ مشراونہ یته ام کر
ادیبن ہندین ذہن منز ہنا کشادگی پاد ته شاعری آیه
سماجی تصورس بیہن نکھ ۱۹۴۱
چونکہ کاشر شاعر گے نہ سید سیود اته تحریکہ ستی
وابستہ بلکه اوس تمن اردو زبان ہندین شاعرن خاص
کر علامہ اقبال، فیض احمد فیض، بیٹر شاعرن ہند
مطالعہ یم ستی تم تمن نش متاثر سپدی ته لگی تمنے
موضوععن پننه شاعری منز جائے شیرنے یہ کته آیه
برونہ ته وننه ز وہم صدی ہند آغاز پیٹھے چھ
کاشر نو شاعری ہند دسلاپ سپدان ته امیک باضابط
دسلاپ کور مہجورن یہ اوس سہ گوڈنیک شاعر یم
پننه شاعری منز عاشق ته معشوق یمی زمینہ ہند
ورتوو، گاہے بلبل بنتھ ته گاہے گل بنتھ کینہ شعر
مثال چھ پیش ہے
کامہ دو کر سال ڈل بوڑم شبیں تر تیل بل

درشنس آبس اندر پمپوش لاگنہ پرارہا
ہا گلو توہہ ما سا ُچھے ون یار میون
بلبلو ٹھی ژهانڈتون دلدار
میون

یودوے مہجورن کاشر شاعری منز تبدیلی انی مگر
ترقی پسند تحریکہ بند اثر کوڑن نہ پور پاٹھی
قبول- اته متعلق چھ ناجی منور، شفیع شوق یته کن
لیکھان۔

سہ روڈ نه ترقی پسند تحریکہ ست سید سیو د وابستہ
نه کوڑن مارکسی فلسفہ قبول مگر علامہ اقبال سنش
متاثر سپدته، پننس شاگرد عبدالاحد آزادس ستی قریبی
تعلق آسنے کن ته پننم زمانہ کس کلہم سیاسی مزاجس
قریب آسنے کن لیکھن تته باته پم ترقی پسند شاعریہ
بندی ترجمان چھ ۲۶

مہجور نہ شاعری سام ہیته چھ ننان رَ سُه چھنے
صرف گل و بلبل، باغن پوشہ چمن ته اپشارک، ن
موضوععن لور روڈمٹ بلکه چھن پنھ زمانکس
سیاسی ووہ دورسہ، سماجس پٹھے سپدن والس
ظلمس خلاف ته آواز ٹجمز بلکه ونو یہ ته ز تمی چھ
آزادی ہندی نغمہ ته گیومتی مثالے ہے

یہ آزادی چھ سورکچ بور پھیریا خانہ پتھ خانے
فقط کیڑن گرن اندر چھ گرایہ ماران آزادی
اند اند سفید سنگ دیوار سنگ مر مر
منز باگ سبز گوبر گلشن وطن چھ سونے
یتے یوت نہ کینہ مہجورن لیچہ گریس کور نظم
یوسہ کاشر زبانی ہنز گوڈنج نظم مانہ یوان چھ یته
منز گوڈنکہ پھر اکس مزور طبقچہ متعلق ننی پاٹھی
کته کرنہ آیه ته مہجورن دیٹ امس سماجس منز تھود
مقام ہے

ژے ته خوجہ باین چھا برابری یے
ژے گلن ست چھے دلبڑی یے
خوجہ بایہ تروپرته دارتہ بڑی یے
گریس کور نازنین سوندری یے
یودوے مہجورن کاشر شاعری منز نویراون مگر
کاشر زبان منز چھ ترقی پسند تحریکہ بند بانی کار
عبدالاحاذاد مانہ یوان یته متعلق پروفیسر شفیع
سوق یته کنی لیکھان چھ
ترقی پسند تحریکہ، بند بانی کار چھ عبدالاحد آزاد
یس کشیر ہندس سیاسی انقلابی سوشاںزمس گن رُخ
پھر یڑھان اوس سہ اوس گوڈنیک کاشر شاعر یس
کشمیر سوشاںسٹ پارٹی ستی شعوری طور وابسط
سپد امہ پارٹی ہنز بنیاد اس 1941 یس منز پریم ناته
بزارن تراوہر سہ روڈ بزانین بمدرد ته وتسنا اخبارن
منز پن انقلابی کلام ته ادبی متعلق پین خیالات
چھاپان۔ ۳۶

ترقی پسند تحریکه ہند یں بنیادی منشور اوس سہ اوں یعنی سرمایہ داری خلاف بغاوت، مزور کش لؤکن سنتی ہمدردی، غریب طبقس پ، ٹھے یں جابر حکمرانن ہند ظلم و استصال سپدان اوس تھے کلاف آواز ٹلن۔ عبدالاحد آزادن کر پنھ شاعری منز یمن چیزن خلاف پنھ آواز بلندسہ اوس یژھان جوانن منز جوش تھے جذبپاد کرنس اس پتا ز اگر گنہ قومس منز انقلاب برپا کرنس اس سہ بیکم تم قومکین جوانن ہندی دسی سپدته اوے چھ آزاد یہ شعر ونان ۔

ژ وته روز استاد پننین کوٹھین پیٹھے پئن نیائے پانے انزراو جوانو ووته پانه پن سنز کر بن پانه پن ربر اوتار تھ پاغمبریوان اسی پتھے کالے سہ اوس بگھیتس سماجس پور تبدیلی اٹن یژھان تنس اسی پننس قومس تھ زمینہ ہنز دگ سہ اوس انقلاب پور پاٹھی انن یژھان ۔ پان پن پرزناؤ چھاو پئن لولہ باگ داغ غو لامی مٹاو باو پن دل دیماغ چانی خیالن بناؤ خوجہ امیر بڈی نواب انقلاب ان انقلاب انقلاب ان انقلاب پوشن کیاھ بکار ساز گرین ہند ٹھباب انقلاب ان انقلاب انقلاب ان انقلاب آزاد اوس یژھان اکھ نو سماج تعمیر کرنس یته منز اکھ انسان آرامچ زندگی بسر کرتھ بیکھ بے ۔ گرپن چھم نو بھار پاد باغا تازپھلارون گلن ہندی پاٹھی انسانس پھوٹن تھے گلشنس اندر آزادس پتھ او شاعرن ہند اکھ بوڈ کاروان برونه گن یمو ترقی پسند تحریکه ہندس آلوس کن تھاوتھے پننے شاعری منز امچ برپور عکاسی کریمن شاعرن منز اس عبدالاستار عاصی، غلام حسن بیگ عارف، دیناناتھ نادم، رحمان رابی، امین کامل بیتر شامل۔ ترقی پسند تحریک یمہ باپتھ وجودس آمز اس تھے سارسے ظلم و استصالس اس یم ساری شاعر واقف۔ عبدالاستار عاصی اوس دودش کین رونما سپدوالین واقعن وچھان تھ تمے پنھ شاعری ہندی موضوع بناؤان، تنس اس مزور طبقس ستی پور ہمدردی ۔

کنه بوز ونن واله بنان کیاھ چھ مزورن اتھ دیار والی سند لوٹھ کرن کیاھ چھ مزورن یته کن چھ مرزا غلام حسن بیگ عارف یم ترقی پسند تحریکہ ہندس اثرس تل روڑتھ تمہ دورچ سیاسی ووسم دورسہ ہنز برپور عکاسی کری روز مرہ کین پیش ینه والین حالاتن ہنز روڈ عارف پنھ شاعری منز ترجمانی کران ۔ خوجہ پوکھم پھیکی بون تراوته

داع میانی ہاوته ما

وڈن از دینہ کین پاسکھه درن چھم بڈین لؤکن سیاسی مسخرن چھم ہمو کورمٹ دوبے باپار دینس یمو ٹلمٹ چھ قومن نار سپس

بے کس سیٹھاہ مسکین بے ستم پرتھے اکھ یمس لایاں لته یمی سند چیوان سرمایہ رته

تمی سنز تراوته ژے کتھ آمہ دورک بیاکھ شاعر چھ دیناناتھ نادم۔ تمی لیچھے کینہ تڑھ نظمہ یمن منز ترقی پسند تحریکہ ہند اثر ٹاکار نون چھناجی منور، شفیع چھ اتھ تعلق یته کنلیکھان۔

یم شاعرن ترقی پسند ابی نظریہ سارے خوبیہ تم خامیہ بیتھ پننین نظمن منز ورتو سہ چھ دیناناتھ نادم۔

نادمن لیچھے ترقی پسند تحریکہ بندا اثرس تل واریاہ نظمہ یمن منز موج کشیر، زون کھڑ ژوٹ بیش، جنگیاز خبر دار، مے چھم آش پگھج بیتر شامل چھے

یژھو ہشو نظمو دیت لؤکن ہندین ذہن ُتش تھ تم سپدیبیدا۔

مے چھم آش پگھج پگھا شولہ دنیا

دوبس گاش ہر، تھ گلزار پریزلن

زمینس سسر لگھ تھ سبزار پریزلن

وچھس منز ہمس لولہ فموار پریزلن

نادمس علاو اس اتھ دورس منز بیہ تھ کینہ جوان

سال شاعر یمو پنھ پنھ آیہ ترقی پسند تحریکہ ہندس

آلوس کن تھاوتھے امچ ترجمانی کر، یمن منز اسی

رحمان رابی، امین کامل، غلام نبی فراق، غلام نبی خیال بیتر شامل۔

حوالہ حاشی

۱- حامدی کشمیری، جدید کاشر شاعری، ص 20

۲- ناجی منور، شفیع شوق، کاشر زبان تھ ادب ک

تواریخ، سرینگر، 2014

۳- ایضاً

۴- ناجی منور، شفیع شوق، کاشر زبان تھ ادب ک

تواریخ، سرینگر،